«БЕКІТЕМІН»
Темірбек Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясы Қабылдау комиссиясының төрағасы
_____ А.Жудебаев
(Ғылыми кеңестің 30.04.2025 жылғы отырысының №10 хаттама шешімі)

8D02195 – ӨНЕРТАНУ БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ БОЙЫНША ДОКТОРАНТУРАҒА ҚАБЫЛДАУ ЕМТИХАНЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ

Алматы
2025 ж.

1. ӘЗІРЛЕНДІ

Жаксылыкова М.Б. – өнертану кандидаты, Темірбек Жүргенов атындағы ҚазҰӨА профессоры

Еркебай А.С. – өнертану кандидаты, Темірбек Жүргенов атындағы ҚазҰӨА профессоры

2. ТАЛҚЫЛАНДЫ

«Театр өнерінің тарихы мен теориясы» кафедрасының отырысы

«10» 04. 2025 ж. Хаттама № 9

«Театр өнерінің тарихы мен теориясы»

Кафедрасының меңгерушісі _____ Еркебай А.С.

3. КЕЛІСІЛДІ

Ғылыми жұмыстар жөніндегі проректор _____ Халықов Қ.З.

Докторантураның түсу емтиханының бағдарламасы жоғары білім берудің (магистратура) алдыңғы сатысының бағдарламасы көлемінде құрылған.

I. Докторантураға 8D02195 – Өнертану / Театр өнерінің тарихы мен теориясы бойынша білім беру бағдарламасы бойынша мамандарды дайындау деңгейіне қойылатын негізгі талаптар

Докторантураға тапсырушының хабары болуы керек:

Докторантураға тапсырушының терең әрі жан-жақты кәсіби-теориялық даярлығы болуы қажет, заманауи ақпараттық технологияларды меңгеруі және заманға сай туындаған мәселелерді анықтап, оны шеше білуі керек.

білуі керек:

- жалпы және отандық өнер мен мәдениеттің тарихын, олардың даму заңдылықтарын;
- шығармашылық үдерістің ерекшеліктерін;
- кәсіби саладағы шығармашылық, ұйымдастырушылық, әдістемелік және зерттеушілік әдіснамалық қызметтің теориялық негіздерін;

қолдану:

- өзінің кәсіби қызметінде теориялық білімдерін қолдана алуы;
- заманауи өнердегі жаңа концептуалдық тенденцияларды зерттеу;
- өзінің кәсіби қызметін әсерлі және нәтижелі құра алуы қажет;

икемі болуы керек:

- өнертанушық ғылыми-практикалық, ғылыми-зерттеу қызметін ұйымдастыруда өз білімдері мен ептіліктерін тиімді қолдануы керек;
- өнер саласындағы бағыттар контекстінде өз жолын анықтай алуы керек.

құзыреті болуы керек:

- басылымдарда жарияланған мақалалары бар және заманауи театр өнерінің құбылыстарын көпшілік алдында сараптаушы ретінде авторлық сыншылық қызмет атқара білуі керек;
- өзбетінше ғылыми-зерттеу, шығармашылық жұмыстарды атқарып, ғылыми зерттеулерге қатысу, сонымен қатар ғылыми зерттеу тобының мүшесі ретінде көріну; ғылыми конференцияларда (республикалық, халықаралық) өз зерттеулерінің нәтижесін көрсете білуі керек;
- театр қайраткерлері: драматургтер, режиссерлер, актерлер, театр суретшілері, т.б. жұмыс жасай бәлуі керек.

-шығармашылық мәдениет пен театрдың тарихы мен теориясымен байланысты пәндер бойынша жалпы білім беру мектептері мен оқу орындарында, кәсіби білім беру мекемелерінде және балалардың қосымша білім алатын орындарында білім бере алуы қажет;

- ақпараттық технологиялардың көмегімен жаңа білімдерді алып, оларды шығармашылық-зерттеушілік қызметін ғылыми тәжірибесінде қолдана білуі қажет;
- ақапараттарды басқарудың құралы ретінде компьютермен жұмыс жасаудың негізгі тәсілдерін, ақапартты алу, сақтау, қайта өңдеудің әдістерін білу;

Қабылдау емтиханына «Магистратура мен PhD докторантураға қабылдау туралы Ережеге» сәйкес келесі емтихан түрлері кіреді:

- жазбаша эссе;
- коллоквиум (ауызша билетпен). Білім беру бағдарламасы бойынша емтихан сұрақтары «Қазіргі әлемдік театрдың даму үрдісін зерттеудің теориялық аспектілері», «Театр теориясындағы ғылыми-теориялық зерттеулер мен концептуалды процестер» пәндеріне сәйкес құрастырылды;
- болжамды ғылыми-зерттеу жұмысының негіздемесін қорғау. Реферат театртанудың базалық пәндер кешенінің негізінде жасалып ұсынылған тақырыптардың бірі немесе түсушінің еркін тақырыбы бойынша алдын ала орындалады.

II. ЭССЕ ТАҚЫРЫПТАРЫ

1. Заманауи Қазақстан қоғамы мәдениетіндегі театр сыны мен БАҚ ролі
2. Қазақстан театрларының дамуындағы маркетингтік аспектілер
3. Қазақстан мюзиклі жанрлар даму контекстінде
4. Қазақстанның заманауи театр кеңістігіне мультимедиялық технологиялардың интеграциясы
5. Қазақстанның заманауи театр кеңістігіндегі постдрамалық театр
6. Заманауи театрдағы форма мен мазмұнның эксперименттері
7. Қазақстанның драма театрларындағы заманауи хореография

II. Пән атауы және оның негізгі бөлімдері

I. «ӨНЕР ТЕОРИЯСЫ»

Пән мазмұны:

1. Театр семиотикалық жүйе ретінде. Режиссура мен семиология.
2. Коммуникация жүйесіндегі театр.
3. Театр белгісінің ерекшелігі. Иконикалық белгі. Театрлық белгі
4. Сахналық жүйелер және сахналық құралдар. Кодтар типологиясы
5. Белгілер жүйесін құрылымдау.
6. Театр теориясы және театрдың құрылымын, семиотикасы мен поэтикасын зерттеу. Театрдағы маңыздылық мәселесі.
7. Театр антропологиясы.

8. Театр герменевтикасы
9. Театр әсерлілігінің түрлері.
10. Актердің пластикалық әсерлілігінің қазіргі ізденістері.
11. Театр теориясының негізгі инструменттері.
12. Театрдың құрылымдық моделі. Театрлық стильдер. Сахна мен көрермен.
13. Аристотельдік және аристотельдік емес театр.
14. Жанр дефинициясы. Жанрлардың тарихи дамуы. Жанрлар типологиясы.

«Театр теориясы» пәні бойынша сұрақтар:

1. Театр семиотикасы белгілер жүйесі ретінде және оның режиссурамен байланысы
2. Қазіргі театрдағы кеңістіктік шешімдердің классификациясы
3. Актер мен көрермен қарым-қатынасының формаларына талдау
4. Театрдағы мағына мен интерпретация мәселесі
5. Герменевтика спектакльді оқу әдісі ретінде – интерпретация, түсіндіру.
6. Жаңа типтегі актерді тәрбиелеу жүйесі ретінде биомеханиканы талдау
7. Театрлық авангардтың негізгі ұғымдары мен бағыттарының классификациясы
8. «Абсурд театрының» көркемдік ұстанымдары
9. Е.Гротовскийдің «Кедей театр» жүйесіне талдау
10. Театр мәдениетіндегі жанрлардың тарихи дамуы
11. «Дерексіз театр» ұғымын компаративтік әдіспен талдау
12. Б.Брехттің «эпикалық театрының» принциптері және оның Қазақстан театрларында қолданылуы.
13. Театр өнеріндегі хэппенингтің эволюциясы
14. Қазақстан театрларындағы иммерсивтік тәжірибелер
15. Заманауи еуропалық театрдағы жанрлар мен формалардың типологиясы
16. Театр антропологиясының негізгі тәсілдері және актер денесін мәдени мәтін ретінде талдау.
17. Театр теориясы жүйесіндегі Х.-Т.Леманның «Постдрамалық театр» еңбегі
18. Қуыршақ және маска театрының дәстүрлері мен көркем формалары
19. Әлеуметтік театрдың модельдері мен олардың теориялық алғышарттары
20. Суретші театрының туындаудағы алғышарттары
21. Драматургиялық дискурс туралы түсінік және оның құрылымы

22. Жаңа формалық тәжірибелер: «иммерсивтік театр»
23. Аристотельдік театр және оның негізгі принциптері
24. Перформативтік театрдың трансформациясы
25. Постдрамалық театрдың алғышарттары

II. «XX-XXI ҒАСЫРЛАР ТОҒЫСЫНДАҒЫ РЕЖИССЕРЛІК ӨНЕР»

Пән мазмұны:

1. Қазіргі Германия режиссерлік өнерінің дамуының заңдылықтары мен ерекшелігі.
2. Қазіргі француз театр өнерінің өзектендіру спецификасы.
3. Польшаның бүгінгі режиссерлік өнері
4. Қазіргі Италия театр өнерінің даму ерекшеліктері.
5. XX-XXI ғасырлар тоғысындағы ағылшын режиссурасының негізгі ерекшеліктері.
6. Провакация театрының дефинициясы.
7. Балтық және Скандинавия елдерінің режиссерлік өнері.
8. Литва ұлттық режиссурасындағы спецификалық ерекшелігі.
9. Еуропаның қазіргі режиссурасына салыстырмалы талдау.
10. Қазіргі режиссерлік өнердің мәселелері.
11. Қазіргі театр үдерісіндегі психологиялық театрдың ролі мен маңызын айқындау.
12. «Постдрамалық театр»
13. Ресейдегі жаңа театр формаларын ізденіс.
14. Қазақстандағы қазіргі режиссураның хал-ахуалы.

«XX-XXI ғ. тоғысындағы режиссерлік өнер» пәні бойынша сұрақтар:

1. «Verbatim»-ның драматургиялық әдісі мен материалы
2. Драматургиядағы жаңа театрлық формаларға арналған ізденістер
3. Сюжет құрастыру және жаңа драматургияның бейнелер жүйесі
4. Қазіргі Германиядағы режиссерлік өнердің даму заңдылықтары мен ерекшеліктері
5. Жаһандану және халықаралық театр фестивальдерінің режиссура мектебіне әсері
6. М.Тальхаймер режиссурасының қолтаңбалық ерекшеліктері. А.Мнушкина режиссурасының қолтаңбалық ерекшеліктері.
7. Т. Остермайердің режиссерлік әдіс-тәсілі.
8. К. Люпа режиссурасының сахналық құрылымы.

9. Қазіргі Польшадағы режиссерлік өнердің сипатты ерекшеліктері мен бағыттары
10. Э.Някрошюстің репертуарлық саясаты және режиссерлік эстетикасы.
11. Ғасырлар тоғысындағы орыс режиссурасындағы жаңа театрлық формалар мен бейнелеу құралдарының ізденісі
12. Постдрамалық театр қазіргі режиссураның бір түрі ретінде
13. Дмитрий Крымовтың қойылымдарындағы перформанс, арт-объект және басқа да шығармашылық әдістер.
14. Қазіргі театр процесінде психологиялық театрдың ролі мен маңызы.
15. Қазіргі театрдағы режиссердің суретші, композитор, драматургпен ынтымақтастығы.
16. Театр 20 ғасырдың соңы – 21 ғасырдың басындағы режиссурадағы саяси көріністің бір түрі ретінде.
17. Режиссер В.Панковтың «Soundrama» жанрының ерекшеліктері.
18. Режиссер Р. Лепаждың театрлық тәжірибелері.
19. Ф. Жанти режиссурасының эволюциясы: «күнделікті өмірден сюрреализмге дейін».
20. Й.Вайткус режиссурадағы «мәдениеттер диалогы»
21. Р. Уилсон режиссурасының құрылымдық ерекшеліктері
22. Арандатушылық (провокация) театры: мәні, міндеттері, режиссерлік техникасы
23. Барзу Абдураззақов шығармашылығындағы жаңа театр тіліндегі ізденіс.
24. Қазақстанның қазіргі режиссурасының жағдайы мен мәселелері
25. Халықаралық фестиваль қозғалысы және оның Қазақстанның театр шығармашылығына әсері.

III. ҚАЗІРГІ ТЕАТРДЫҢ ДАМУ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ

Пән мазмұны:

1. Қазіргі драматургияның тақырыбы мен бейнелері
2. Еуропадағы жаңа драманың пайда болуының негізі мен механизмі. Театр мен қоғамның дамуының қарым-қатынасы қазіргі әлемдік театр үдерісінің даму факторы ретінде.
3. Жаңа драманың пайда болуы. Жаңа драманың негізгі ерекшеліктері.
4. Ресейдегі жаңа драманың дамуының ерекшеліктері.
5. Жаңа драмадағы қаһарман мәселесі. Жаңа драмадағы орта мәселесі.
6. Қазіргі режиссураның даму тенденциялары.

7. XX-XXI ғасырлар тоғысындағы режиссерлік өнердің ерекшеліктері.
8. Театр мен қоғамның дамуының қарым-қатынасы қазіргі әлемдік театр үдерісінің даму факторы ретінде.
9. Қазіргі театр өнерінің өзектендіру ерекшелігі
10. Қазіргі театрдағы сахналық кеңістіктегі ізденістер
11. XX-XXI ғасырлар тоғысындағы сценографияның ерекшеліктері. Сценографияның функционалдық мағынасы мен мақсаттары.
12. Қазақстанның сценографиясы. Республикалық көрмелер мен конференциялар.
13. Театр эксперименттері мен авнгард.

«Қазіргі театрдың даму тенденциялары» пәні бойынша сұрақтар:

1. Театр мен қоғам дамуының өзара әрекеттестігі қазіргі заманғы әлемдік театрлық үдерістің даму факторы ретінде
2. Еуропа мен Ресей жаңа драмаларын салыстырмалы талдау
3. Еуропадағы жаңа драматургияның пайда болу себептері және оның қалыптасу механизмдері
4. Әлемдік театр үдерісі жағдайында Қазақстандағы жаңа драматургияның даму ерекшеліктері
5. XX ғасырдағы режиссерлік ізденістегі шығыс тәжірибесінің технологиялары
6. Театрдың интерактивті формалары және көрерменнің позициясын өзгерту
7. Royal Court theatre және «жаңа драманың» дүниеге келуі.
8. 1990 жылдардағы In-Yer-Face Theatre қозғалысы
9. Қазіргі театрдағы сахналық кеңістіктің жаңа формаларын іздеу
10. Театрлық эксперимент жағдайында шағын театр формалары және дербес алаңдарды дамыту
11. Заманауи хореографиялық қойылымдардың эстетикалық ерекшеліктері
12. Қазіргі театр өнерінің гендерлік және постколониялық көзқарастары.
13. Инклюзивтік театр: заманауи өнердің жаңа түрі ретінде
14. Деректі театрдың теориялық негіздері мен даму эволюциясы
15. Сценографиядағы компьютерлік және медиа технологиялар қойылымды дамытудың жаңа бағыты ретінде
16. «Театр-форум» технологиясы
17. Қазіргі кездегі пластикалық театрдың даму тенденциялары
18. Заманауи «Dance Theatre»-дың түрлері
19. Минимализм эстетикасы және оның XXI ғасыр сценографиясындағы көріністері.

20. «Verbatim»-ның жанрлық айырмашылықтары
21. Театр мен мультмедианың өзара әрекеттестігі
22. Трансшекаралық театр жобалары және театр үдерісін интернационалдандыру
23. Қолданбалы театрдың түрлері және олардың өзара ұқсастықтары мен айырмашылықтары
24. Қазақстанның халықаралық театр алаңдары мен фестивальдеріне қатысуы
25. «Site-specific» театрының түрлері: ұқсастықтары мен айырмашылықтары

Әдебиттер тізімі:

Негізгі әдебиет:

1. Барба Э., Саварезе Н. Словарь театральной антропологии. Тайное искусство исполнителя. М., 2011.
2. Барбой Ю.М. К теории театра. СПб., 2008.
3. Введение в театроведение. СПб., 2011.
4. Вопросы театроведения. СПб., 1991.
5. Гальцева Е. Сюрреализм и театр. К вопросу о театральной эстетике французского сюрреализма. М., 2012.
6. Каган М.С. Морфология искусства. Л., 1972.
7. Калмановский Е.С. Вопросы театральной терминологии. Л., 1984.
8. Леман Х.-Т. Постдраматический театр. М., 2013.
9. Лотман Ю.М. Об искусстве. СПб., 2005.
10. Ляпушкина Е.И. Введение в герменевтику. СПб., 2002.
11. Максимов В.И. Из истории теории театра и науки о театре. СПб., 2014.
12. Пави П. Словарь театра. М., 2003.
13. Павленко А. Теория и театр. СПб., 2006.
14. Поляков М. Вопросы поэтики и художественной семантики. М., 1978
15. Почепцов Г.Г. История русской семиотики до и после 1917 года. М., 1998.
16. Пропп В. Морфология сказки. М., 1998.
17. Руднев В.П. Словарь культуры XX века. М., 1999.
18. Спектакль как предмет научного изучения. СПб., 1993.
19. Театроведение Германии: Система координат. СПб., 2004.
20. Режиссерский театр от Б.до Ю. Разговоры под занавес века. Выпуск 1. М., 2004.

21. Режиссерский театр от Б до Я. Разговоры на рубеже веков. Выпуск 2. М., 2001.
22. Режиссерский театр от А до Я. Разговоры в начале века. Выпуск 3. М., 2004.
23. Давыдова М. Конец театральной эпохи. М., 2005.
24. Новая драма. М., 2006.
25. PRO SCENIUM. Вопросы театра. М., 2007.
26. Смелянский А. Междометия времени. М., 2002.
27. Смелянский А. Уходящая натура. М., 2002.
28. Спектакли 20 века. М., 2007.
29. Искусство режиссуры. 20 век: антология. М., 2008.
30. Владимиров С.В. Действие в драме. СПб., 2007.
31. Границы спектакля. СПб., 1999.
32. Давыдова М. Конец театральной эпохи. М., 2005.
33. Искусство режиссуры. 20 век: антология. М., 2008.
34. Искусство режиссуры за рубежом. СПб., 2004.
35. Мальцева О.Н. Поэтический театр Юрия Любимова. СПб., 1999.
36. Новая драма. М., 2006.
37. PRO SCENIUM. Вопросы театра. М., 2007.
38. Режиссерский театр от Б до Ю. Выпуск 1. М., 1999.
39. Режиссерский театр: В 2 т. М., 2001.
40. Режиссура: Взгляд из конца века. СПб., 2005.
41. Спектакли 20 века. М., 2004.

Қосымша әдебиет:

1. Бачелис Т.И. Шекспир и Крэг. М., 1983.
2. Брехт Б. Театр. М., 1965.
3. Брук П. Пустое пространство. Секретов нет. М., 2003.
4. Гротовский Е. От бедного театра к искусству-проводнику. М., 2003.
5. Евреинов Н.Н. Демон театральности. М., СПб., 2002.
6. Как всегда об авангарде. М., 1992.
7. Арто А. Театр и его двойник. М., 2002.
8. Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. М., 1994.
9. Брехт Б. Театр. М., 1965.
10. Брук П. Пустое пространство. М., 1976.
11. Власов В.Г. Стили в искусстве: Словарь: В 2 т. СПб., 1995.
12. Евреинов Н.Н. Демон театральности. М., СПб., 2002.

IV. Ғылыми жұмыстарға арналған тақырыптар тізімі

1. Қазіргі қазақ театр өнерінің даму жағдайындағы спектакль музыкасы.

2. Қазіргі Қазақстан театрларындағы өнер синтезі.
3. Қазіргі отандық театр үдерісіндегі инновациялық технологиялардың рөлі.
4. Қазақстандағы тәуелсіз театрлардың даму тенденциялары.
5. Театр антропологиясы қазіргі театртанудың әдіснамасы ретінде
6. Қазақ театрларының шетел мамандарымен мәдени байланыстары.
7. Қазақстандағы қазіргі режиссурадағы формаларды іздеу
8. Сценографияда инновациялық технологияларды қолдану мәселесі.
9. Жаңа драма посткеңестік кеңістіктегі әлеуметтік-мәдени қайта құрулардың көрінісі ретінде
10. Қазақстандағы аймақтық театрлардың дамуындағы театр фестивальдерінің ролі
11. Қазіргі ұлттық режиссурадағы дәстүр мен жаңашылдық сабақтастығы
12. Жаһандық театр үдерістері жағдайында ұлттық режиссураның дамуы
13. Қазіргі қазақ театрындағы жанрлық трансформациялар мен олардың көркемдік табиғаты
14. 21 ғасырдағы қазақ театрларының негізгі бағыттары.
15. Сахна кеңістігін дамытудағы ізденістер: семиотикалық көзқарас
16. Қазіргі қазақстандық театрлардағы сахналау мәселелері.
17. Орталық Азиядағы театр мектептерін салыстырмалы талдау
18. Қазақстандағы театр менеджменті және оның даму жолдары.
19. Қазіргі қуыршақ театрларының даму тенденциялары.
20. Режиссерді пластикалық қойылымдардан іздейді.